

Spis treści

Nota Redaktora ■ Ireneusz Krzemiński 11

Liberalny wybór ■ Ireneusz Krzemiński 13

ROZDZIAŁ PIERWSZY ■ DYSPUTA O POLSCE I LIBERALIZMIE 37

I. Życ w Polsce ■ Ireneusz Krzemiński i Paweł Śpiewak 39

II. Liberalizm stosowany ■ Jan Krzysztof Bielecki, Dariusz Filar,
Jacek Kozłowski, Janusz Lewandowski, Donald Tusk 55

III. Wolność jako wyzwanie ■ Paweł Śpiewak, Krzysztof Dorosz,
Ireneusz Krzemiński, Donald Tusk 63

IV. Liberalizm po komunizmie ■ Dariusz Filar, Janusz Lewandowski,
Jerzy Szacki, Donald Tusk 70

V. Jak być socjal-konserwatywnym liberałem? ■ Jan Hartman 80

VI. Europa jako wola i wyobrażenie ■ Andrzej Szahaj 88

ROZDZIAŁ DRUGI ■ ROZWÓJ POLSKIEGO LIBERALIZMU 93

I. Być liberałem dwadzieścia (prawie) lat później ■ Dariusz Filar 95

II. Słabe fundamenty, etatystyczne ściany ■ Miłowit Kuniński 101

III. Liberalizm i kultura ■ Jan Kofman 106

IV. Liberalizm zastosowany ■ Janusz A. Majcherek 109

V. Gdańscy liberałowie. Szkic komentarza ■ Jerzy Szacki 117

- VI. **Liberałowie** ▪ Witold Gadomski 121
- VII. **Liberałowie mimo woli** ▪ Marcin Król 131
- VIII. **Konsumowanie wolności** ▪ Andrzej Waskiewicz 134
- IX. **Koniec postkomunizmu** ▪ Jadwiga Staniszkis 139
- X. **Kiedy koniec postkomunizmu** ▪ Janusz A. Majcherek 144
- XI. **Polska solidarna, Polska liberalna** ▪ Ireneusz Krzemiński 155
- XII. **Czy nadal istnieje podział postkomunistyczny?**
  - Ireneusz Krzemiński, Mirosława Grabowska 159
- XIII. **Liberałowie po czterech latach** ▪ Paweł Śpiewak 167
- XIV. **Edukacja liberalna** ▪ Paweł Śpiewak 172
- XV. **Liberalizm strachu i strach przed liberalizmem** ▪ Szymon Wróbel 183
- XVI. **Dyskretny urok liberalizmu**
  - Jarosław Makowski, Stanisław Filipowicz 193
- XVII. **Nieporozumienia wokół liberalizmu** ▪ Andrzej Walicki 200

- ROZDZIAŁ TRZECI ▪ JAKI KAPITALIZM? 211**
- I. **Czy w Polsce jest kapitalizm** ▪ Michał Zieliński 213
- II. **Jaki kapitalizm?** ▪ Jan Szomburg 217
- III. **Duchowe korzenie kapitalizmu** ▪ Dariusz Filar 229
- IV. **Moralność i demokratyczny kapitalizm**
  - Michael Novak, Maciej Zięba 233
- v. **Demokracja nie zastąpi kapitalizmu** ▪ Leszek Balcerowicz 237
- VI. **Na rozdrożu** ▪ Edmund Mokrzycki 247

- VII. **Między bezsilnością a autorytaryzmem** ■ Jan Maria Rokita 253
- VIII. **Szukając zadowolonych** ■ Witold Gadomski 256
- IX. **Trzecia droga. Gorzka satysfakcja liberała** ■ Janusz Lewandowski 259
- X. **Pochwała państwowego interwencjonizmu** ■ Andrzej Koraszewski 265
- XI. **Przeciwko apologii państwa** ■ Witold Gadomski, Leszek Balcerowicz 270
- XII. **Gdzie jest duch kapitalizmu demokratycznego** ■ Janusz Lewandowski 277
- XIII. **Między zieloną wyspą a dryfującą krą** ■ Dariusz Filar 281
- XIV. **Fundusz Emerytalno-Rentowy** ■ Krzysztof Kilian 289
- ROZDZIAŁ CZWARTY ■ JAKA DEMOKRACJA? 295**
- I. **Po trzecich wyborach** ■ Mirosława Grabowska,
Ireneusz Krzemiński, Paweł Śpiewak 297
- II. **Świat wypadł z zawiasów** ■ Andrzej Rychard 305
- III. **Czy zwyciężył socjalizm?** ■ Ireneusz Krzemiński 311
- IV. **Gdańsk i Ateny** ■ Bronisław Świdorski 316
- V. **Poprawianie ordynacji** ■ Andrzej Szahaj, Andrzej Zybertowicz 324
- VI. **Demokracja wobec globalizacji.**
Kilka refleksji na temat globalnych dylematów zwycięskiej demokracji
■ Zbigniew Brzeziński 328
- VII. **III czy IV Rzeczpospolita** ■ Aleksander Hall, Paweł Śpiewak 336
- VIII. **Nowy początek i powrót do normalności** ■ Andrzej Waśkiewicz 340
- IX. **Liberalizm, czyli spór ze wszystkimi** ■ Michał Warchała 346
- X. **Liberalizm, realizm, pragmatyzm** ■ Janusz A. Majcherek 356

- XI. **Płomień polskiej kontrrewolucji** ▪ Paweł Marczewski 364
- ROZDZIAŁ PIĄTY ▪ **JAKIE SPOŁECZEŃSTWO?** 369
- I. **Republika obywateli?** ▪ Roman Wapiński 371
- II. **Klasa średnia i społeczeństwo** ▪ Jacek Kurczewski 382
- III. **Przemiana świata społecznego?** ▪ Edmund Mokrzycki 386
- IV. **Kwestia formy. Rzecz o inteligencji** ▪ Paweł Śpiewak 388
- V. **Społeczeństwo obywatelskie** ▪ Jerzy Szacki 397
- VI. **Republika obywateli** ▪ Jerzy Szacki 402
- VII. **Społeczeństwo obywatelskie** ▪ Andrzej Siciński 410
- VIII. **Problem z Papieżem** ▪ Ireneusz Krzemiński 416
- IX. **Mroczna moralistyka** ▪ Paweł Śpiewak 424
- X. **Dyskusja o Polsce, Polakach i polskości** ▪ Jerzy Szacki 427
- XI. **Pisanie Polski** ▪ Leszek Szaruga 431
- XII. **Czułość historyczna** ▪ Bronisław Łagowski 438
- XIII. **Ojczyzny Polaków** ▪ Roman Wapiński, Iza Chruślińska,
Piotr Tyma 444
- XIV. **Był sobie Gdańsk** ▪ Zbigniew Żakiewicz, Donald Tusk, Paweł Huelle 453
- XV. **Dekada niemiecka** ▪ Piotr Buras, Marek A. Cichocki, Basil Kerski,
Krzysztof Rak, Henning Tewes, Kazimierz Wóycicki 466
- XVI. **Pamięć Zagłady** ▪ Barbara Krawcowicz 480
- XVII. **Pamięć polska – pamięć żydowska** ▪ Ireneusz Krzemiński 485
- XVIII. **Zawsze to samo** ▪ Michał Głowiński 496

XIX. Ilu nas z Jedwabnego? ■ Ireneusz Krzemiński 512

ANEKS 527

Gdańscy liberałowie w latach 1980–1993 ■ Konrad Knoch 529

Kalendarium liberałów ■ Konrad Knoch 547

DOKUMENTY PROGRAMOWE 551

I. Deklaracja ideowa Gdańskiego Towarzystwa Społeczno-Gospodarczego
„Kongres Liberałów” 553

II. Od liberalnego rządu do liberalnej polityki.
Uchwała Kongresu Liberalno-Demokratycznego 555

III. Karta Polskiego Kapitału 559

IV. Tezy dla Kongresu Liberalno-Demokratycznego 560

V. Tożsamość Kongresu Liberalno-Demokratycznego. Propozycje 562

VI. Tezy sobieszewskie. Liberałowie wobec rzeczywistości 564

VII. Program cetniewski. Polska: ku demokratycznemu kapitalizmowi 567

Noty o autorach 573